

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave

BLU-BACH15

Predefinert informasjon

Startdato:	16-12-2019 09:00	Termin:	2019 HØST
Sluttdato:	03-01-2020 14:00	Vurderingsform:	Norsk 6-trinns skala (A-F)
Eksamensform:	Bacheloroppgave		
SIS-kode:	203 BLU-BACH15 1 BOPPG 2019 HØST stord		
Intern sensor:	Hilde Alme		

Deltaker

Navn:	Maiken Heimvik
Kandidatnr.:	240
HVL-id:	571417@hvl.no

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Barns rett til medvirkning	
Antall ord *:	13374	
Navn på veileder *:	Hilde Alme	
Egenerklæring *:	Ja	Jeg bekrefter at jeg har registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *: Ja

Gruppe

Gruppenavn:	MIA
Gruppenummer:	22
Andre medlemmer i gruppen:	Ida-Emilie Kaldestad, Amalie Flodsand Pedersen

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved HVL? *

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Barns rett til medvirkning

Childrens right to participation

Kandidatnummer: 211, 227 og 240

Barnehagelærer

Høgskulen på Vestlandet, Lærerutdanning,

Barnehagelærer

Innleveringsdato: 03.01.20

Sammendrag

Denne bacheloroppgaven er skrevet i forbindelse med barnehagelærerutdannelsen ved Høgskulen på Vestlandet. Oppgaven har fått tittelen; Barns rett til medvirkning, som i stor grad henger sammen med problemstillingen «*Hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?*». Gjennom oppgaven har vi hatt stort fokus på barns medvirkning i naturen, og hvilken betydning rommets utformning har. Vi har samlet informasjon fra to barnehagelærere som jobber i to ulike barnehager. Hovedfunn i oppgaven er at barns medvirkning står sentralt, og er noe de voksne er opptatte av.

Summary

This bachelor's thesis is written associated with the kindergarten teacher education at Høgskulen på Vestlandet. The paper has been given the title; Childrens right to participation, which is related to the main issue; What does the kindergarten teacher think of the term childrens right to participate, and how is this performed in practice with children age 3-6 years? This paper is focused on childrens right to participate in nature, and what matter the physical room do for childrens participation. We gathered information from two different kindergarten teachers, who works in two different kindergartens. The main findings is that childrens participation is very important, and the theme is something the adults find interesting.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	4
1.1 Bakgrunn for valg av tema	4
1.2 Problemstilling og avgrensning	5
1.3 Begrepsavklaring av begrep i problemstillingen	5
1.4 Oppgavens oppbygging	5
2.0 Teori	6
2.1 Begrepet medvirkning	6
2.2 Dilemmaer ved barns medvirkning	7
2.3 Hva betyr barns medvirkning i praksis?	8
2.4 Romplassering er av betydning for barns medvirkning	8
2.5 Naturen som arena for barns medvirkning	9
2.6 Medbestemmelse	10
2.7 Dannelse knyttet til barns medvirkning	11
2.8 Foreldres rett til medvirkning	12
2.9 Praksisfortelling	12
3.0 Metode	13
3.1 Hva er metode?	13
3.2 Kvantitativ metode	14
3.3 Kvalitativ metode	15
3.4 Valg og begrunnelse av metode	15
3.5 Kvalitativt intervju – intervju og intervjuguide	16
3.6 Valg av informanter	16
3.7 Innsamling av data	17
3.8 Validitet, reliabilitet og feilkilder	18
3.9 Etiske hensyn og retningslinjer	19
3.9.1 Personopplysningsloven og anonymitet	19
4.0 Empiri	20
4.1 Praktisering av barns medvirkning	20
4.2 Naturen som arena for barns medvirkning	21
4.3 De ansattes forhold til barns medvirkning	23
5.0 Drøfting	25
5.1 Praktisering av barns medvirkning	25
5.2 Naturen som arena for barns medvirkning	27
5.3 De ansattes forhold til barns medvirkning	29
6.0 Konklusjon og avslutning	30
Kilder	32
Vedlegg 1 – intervjuguide	34
Vedlegg 2 – Informasjonsskriv til informant	35
Vedlegg 3 – Samtykkeskjema	36

1.0 Innledning

Vi vil i denne bacheloroppgaven ta for oss temaet barns medvirkning i barnehagen. Dette vil vi hente frem og belyse gjennom teori, intervjuundersøkelse, analyse av innsamlet data og drøfting av innhentet resultat. Oppgaven handler om hva barnehagelærere egentlig legger i begrepet medvirkning og hvordan dette blir utført i praksis ute i barnehagefeltet. Vi vil finne ut hva barnehagelærere der ute legger i begrepet, og videre hvordan de praktiserer dette. I barnehageloven står det: «*Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha **rett** til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger*» (Lovdata, 2005, § 1).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Gjennom nesten 3 år nå på Høyskolen og enda flere år med erfaringer før dette, er det spesielt et tema som har opptatt oss alle tre. Vi har tilegnet oss ulike erfaringer og opplevd at fokuset på barns medvirkning er svært forskjellig i de forskjellige barnehagene vi har vært innom på denne tiden. På veien til å bli barnehagelærere har vi med andre ord gjort oss mange erfaringer, men også lest mye teori rundt temaet. Ut i fra dette har vi konkludert med at barns medvirkning er helt nødvendig og ikke minst viktig i en barnehagehverdag og står svært sentralt med tanke på barns trivsel, men også læring i barnehagen.

Vi har med oss ulike erfaringer og ved å dele disse erfaringene med hverandre har vi kommet frem til at det er mange forskjellige tanker rundt hva som faktisk ligger i begrepet barns medvirkning og hvordan man på best mulig måte skal kunne legge til rette for dette i barnehagen. Med bakgrunn i alle de ulike erfaringene vi har med oss hadde vi et stort ønske om å finne ut hva som egentlig ligger i forståelsene som er der ute hos barnehagelærere om barns medvirkning og hva som er grunnlaget, og dermed bakgrunnen til at barnehagene handler slik de gjør og på hvilken måte de praktiserer fenomenet.

Med en fordypning i natur, helse og bevegelse er vi også alle opptatt av hva naturen har å tilby og hvorfor naturen er en så stor og viktig del av barns hverdag. Vi tenker at naturen tilbyr mye mer enn hva et innemiljø kan og er opptatt av at barn skal få bruke sin kreativitet og å utfolde seg. Med bakgrunn i denne tankegangen har vi prøvd å finne ut hvorfor naturen er en viktig arena for barns medvirkning, og hvordan barnehagelærere benytter seg av naturen som arena for barns medvirkning.

1.2 Problemstilling og avgrensning

Vi har dermed kommet frem til følgende problemstilling: «*Hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?*». Barns medvirkning er et svært vidt tema og for å avgrense oppgaven vår har vi derfor valgt å begrense oppgaven til utøvelse av medvirkning hos barn i alderen 3-6 år. For å avgrense oppgaven enda litt mer, har vi også valgt å legge hovedvekt på barn medvirkning i utemiljøet.

1.3 Begrepsavklaring av begrep i problemstillingen

Barns medvirkning handler om barnas rett til å påvirke i sin egen hverdag. Barna skal ha en følelse av at deres meninger spiller en rolle for barnehagens praksis.

I forhold til hvordan barns medvirkning blir utført i praksis har vi valgt å ta utgangspunkt i personalet generelt, og ikke bare barnehagelærere. Dette er på bakgrunn av at vi tenker det er viktig at alle i personalet har en viss kunnskap angående tema, og ikke bare de som er utdannet barnehagelærere. Med begrepet praksis mener vi på hvilke måter medvirkning blir praktisert og satt i handling rundt i barnehagene.

1.4 Oppgavens oppbygging

Vi har nå lagt frem bakgrunnen for oppgaven. I det neste kapittelet tar vi for oss teori som vi mener er relevant å knytte opp mot problemstillingen vår. Her har vi også inkludert styringsdokumenter som gjelder for barnehagen, som viser til retningslinjer man skal forholde seg til når det kommer til medvirkning i barnehagen. Kapittel 3 er et metodekapittel der vi presenterer hva metode er, hvilken metode vi har valgt i forbindelse vår oppgave og begrunnelse av dette valget. Kapittel 4 viser resultatene vi hentet inn fra forskningsfeltet - som er de mest sentrale og viktige funnene herfra. Deretter vil disse bli drøftet i kapittel 5 knyttet opp mot utvalgt teori. Avslutningsvis vil vi komme med en kort oppsummering og konklusjon ut ifra dette.

2.0 Teori

2.1 Begrepet medvirkning

Begrepet medvirkning er et sammensatt ord som består av ordet *med* (sammen med andre) og *virke* (få lov til å påvirke). Bae, Eide, Winger & Kristoffersen (2006) beskriver å medvirke som å få influere, assistere, delta, hjelpe til, spille med og bidra i et fellesskap. Ut i fra denne definisjonen kan man derfor si at medvirkning handler om retten til å være med å bestemme. Medvirkning i barnehagen skal få barna til å føle at de er en del av et fellesskap og at deres egne bidrag og deltakelse har en mening og betydning, og at de blir tatt på alvor.

Barns medvirkning er et begrep som nevnes flere ganger i barnehagens styringsdokumenter, både i lovverk og rammeplanen. Vi finner det lovfestet i FNs barnekonvensjon art. 12, nr.1. (2003), men også i barnehageloven (2005). Dette finner vi i §1 der det står «*Barna skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger*» og i §3: «*Barn i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet. Barn skal jevnlig få mulighet til aktiv deltakelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnets synspunkter skal tilrettelegges vekt i samsvar med dets alder og modenhet*». Man kan derfor se at barnets rett til medvirkning er sterkt forankret i lovverket. Barnehageloven (2005) gir barnehagene nasjonale føringer for hva et barnehagetilbud skal inneholde, hva barnehagens formål er, og bestemmer at barna har rett til å medvirke i barnehagehverdagen tilpasset alder og forutsetninger (Alme, 2017, s. 47). Det vil si at barna har rett til å bli hørt, men at man som voksen ikke kan pålegge de ansvar som de ikke er modne nok til.

I rammeplanen for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) står også temaet svært sentralt, hvor det har et eget kapittel. I kapittel 4 i rammeplanen står det skildret at barnehagen skal ivareta barns rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og dermed være lydhør for innspill og ønsker barna kommer med i hverdagen. Videre står det også at barnehagen skal tilrettelegge medvirkning på måter som er tilpasset barnas alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 27). Det står også at personalet skal ta utgangspunkt i barnas erfaringer, interesser, synspunkter og initiativ i barnehagens daglige arbeid (Utdanningsdirektoratet, 2017, s. 43).

Temaheftet om barns medvirkning forklarer at medvirkning er ens egen holdning til noe eller

noen. Videre forklares det at med barns rett til medvirkning har hvert enkelt barn rett til å føle seg hørt ved at deres stemme er med på å påvirke noe og at noe endrer seg som betyr noe for barnet. Barnet vil dermed kjenne på medvirkning ved at de selv kjenner på hvordan dets egen deltakelse har ført til en endring (Bae, Eide, Winger, Kristoffersen, 2006, s. 8).

Barnehagepersonalet må dermed lage rom for medvirkning ved å legge til rette for at barna får medvirke ut fra deres egne premisser. I temaheftet blir det skrevet mye om barnas rett til å kunne uttrykke seg, være med i prosesser og være synlige i fellesskapet (Wolf, Svenning, 2018, s. 18).

2.2 Dilemmaer ved barns medvirkning

Gjennom arbeidet med barns medvirkning i barnehagen blir det skapt et spenningsfelt mellom barnets deltakelse og pedagogens kontroll. Pedagogen har et mandat som kulturformidler som er med på å gi han eller henne både makt og autoritet. Det vil da si at det er pedagogen som skal styre eventuelle læringsarbeid, mens barna har lov til å vere med å påvirke. Det som kan bli dilemmaet er hvor mye pedagog skal følge barnas initiativ, eller hvor mye en pedagog må holde på det planlagte arbeidet for å bevare målet med læringsarbeidet (Bae, 2011, s. 126). Barns medvirkning handler om å ha en god balansegang mellom at de voksne må være ansvarlige, men samtidig å kunne tørre å gi slipp på litt kontroll, slik at barna får lov til å være med å medvirke. Det som kan være en utfordring er at gjennom utdanningen som barnehagelærer har en kanskje lært at planer, mål, teorier, vurderinger og metoder bør være noe en skal kunne. I praksis vil man fort se at dette er noe som kan være vanskelig å følge. Som pedagog kan man følge opp barnas initiativ på hva de er opptatt av og hva de søker etter. Når en pedagog da kan sitte på bakgrunnskunnskap om det barna ønsker å lære mer om, er dette også med på å stimulere lærelysten til barna. (Alme, 2010, s. 56).

Bae (2006, s. 74) skriver også om hvordan regler og rutiner kan komme i veien for barns medvirkning. Barnehagehverdagen er preget av mange regler og rutiner, og noen regler er nødvendig for at dagen skal gå rundt. Likevel mener Bae (2006, s. 74) at man kan fastsette noen regler sammen med barna. Ofte kan det vise seg at dersom man samtaler med barna angående hvilke regler vi har i barnehagen, så har barna mange flere regler enn hva de voksne er klar over. Som ansatt i barnehagen kan det være nødvendig å gå gjennom hvilke regler man har og gjerne forklare hvorfor. Man er da nødt til å tenke gjennom reglene, og om de virkelig er nødvendig. Dette handler litt om prinsippet at du skal kunne begrunne hvorfor du sier nei.

2.3 Hva betyr barns medvirkning i praksis?

For at barna skal kunne medvirke i barnehagehverdagen må personalet i barnehagen ha kunnskap om hvordan man kan legge til rette for dette. Personalet må da lese seg opp om hva medvirkning er og hva det innebærer i praksis. I barnehagen kan personalet ha ulik oppfatning på hva barns medvirkning faktisk innebærer. Det er dermed viktig at den pedagogiske lederen på avdelingen snakker om dette, slik at personalet er samkjørte og har en felles forståelse i hva dem ligger i barnas medvirkning. For at personalet i barnehagen skal kunne legge til rette for medvirkning i praksis må de se, lytte og involvere barna. De må legge til rette for aktiviteter og leker som interesserer barna. La barna sine interesser og kunnskapene til de voksne møtes i læringen. Ved at man legger disse tingene sammen legger man opp til at barna får lov til å medvirke i noe de viser engasjement for og viser lærelyst for (Alme, 2010, s. 51).

Medvirkning blir ofte beskrevet som at barna har rett til å bli sett, hørt og har påvirkning. Når barna får lov til å være med å påvirke det som skjer i deres hverdag, vil de erfare at de er med å påvirker og medvirker i deres egen hverdag. Barna vil med dette oppleve at de har en innflytelse på hva som skjer i barnehagen. Samtaler under opplevelser og i etterkant er viktige for at barna skal få snakke om hvordan de tenker at de medvirker og hva det synes har vore bra, og hva de kan tenke seg til å endre på til en annen gang. Gjennom at barna får medvirke i sin egen hverdag bygger de seg opp en kompetanse.

2.4 Romplassering er av betydning for barns medvirkning

Vi ser i denne oppgaven på naturen som rom for barns medvirkning. Dette gjør vi på bakgrunn av det Wolf (2018) skriver om rom for barns medvirkning, da dette kan knyttes til det hun skriver om rom. Hvor store rommene barna får oppholde seg i, det har mye å si for hvordan barna leker. Ting og gjenstander må være på barnas nivå, slik at de kan gjøre en aktivitet når barna ønsker det (Wolf, 2018, s. 49). Dette finner man mye av i naturen. I barnehagens innemiljø vil det være begrenset hvor mye barna får medvirke. For at barna skal kunne medvirke inne må avdelingen tilrettelegges for utforskning, lek og læring. Dette støttes opp under det Sandseter, Hagen og Moser (2018, s. 179) beskriver om at man ofte finner restriksjoner for barnas egne ønsker og utfoldelse i et innemiljø. Mange barn i mange aldre gjør at det må tas hensyn, samtidig som det er svært viktig å utnytte alle muligheter. Dette kan være å utnytte, som for eksempel eventuelle store rom barnehagen måtte ha eller korridorer.

Ved å kartlegge bruken av rom, bevisstgjøre personalet og trekke barna aktivt med i prosessen er det mulig å endre bruken av fellesrom som barna kan bruke slik de vil.

Wolf (2017, s. 66) skriver også om hvor styrende romplasseringen kan være for hvor tilgjengelige lekearealene kan være for barna. Rom kan som sagt innledningsvis også være utemiljøet, som en arena for barns medvirkning. Ute i naturen er det ikke ulike rom som definerer hvor barna har lov til å være, men det er hvor de voksne har sett «usynlige» grenser for barna. Dette kan gjerne være «bort til den steinen, treet, hula» (Alme, 2017, s. 4). For at barna skal kunne medvirke i sin egen hverdag er det viktig at det er lagt til rette for at de kan få lov til å medvirke. Romplassering har mye å si for hvor barna får lov til å leke. Ved at de ulike rommene er plassert i nærheten av avdelingen eller basen, blir det mye enklere å ta de i bruk (Wolf, 2018, s. 66). Barna får dermed lettere tilgang til å bruke de ulike rommene, uten å alltid måtte ha med seg voksne for å leke. Ved slike løsninger får barna medvirke ved at lekearealene i barnehagen er mer tilgjengelige og er åpen for spontan bruk, uten at de må vente på tur for å bruke arealet. Når aktivitetsrommene ikke er i nærheten av avdelingen eller basen blir det ofte nedprioritert å bruke de ulike aktivitetsrommene på grunn av mangel på personal. Det kreves også mye tid i forkant på å planlegge og organisere hvem som skal være på de ulike rommene for at alle barna skal få lov til å tilbringe tid på de ulike. Ved at en må planlegge slik mister personalet på avdelingen muligheten til å organisere grupper slik som den vil, og er helt avhengig å vite hva de andre gruppene gjør (Wolf, 2018, s. 37).

2.5 Naturen som arena for barns medvirkning

Naturen er et stort rom i seg selv som har lite begrensninger og som byr på mange ulike muligheter og opplevelser. Barna de er nysgjerrige og elsker å utforske nye ting som de finner. Naturen byr på enormt mange muligheter der både barna og personalet kan være nysgjerrige og utforskende i lag. Sandseter et al (2018, s. 211) beskriver hvordan naturen er en god arena for både lek og læring. Samtidig inviterer den med alle sine unike muligheter til samtaler mellom barn og voksne. Beskrivelsene Sandseter et al (2018, s. 184) viser av naturen som arena er at barna både har stor bevegelsesfrihet og at de har mange mulige innbydelser de kan handle overfor - og dermed mange muligheter og dermed få rom til å kunne medvirke på sine premisser. Her står også Gibsons begrepet *affordances* svært sentralt. *Affordances* betyr «innbydelse» eller «invitasjon» og i begrepet ligger hvordan hvert enkelt barn kan erfare innbydelser til handling fra ulike elementer i det fysiske miljøet (Sandseter et al, 2018, s.

197). Det fysiske miljøet kan altså tilby barna mange ulike måter å leke i naturen på. Når et barn ser et tre liggende på bakken, er det ikke tresorten eller hvordan det har kommet dit som opptar barnet, men hva treet kan bli til og gjøres med. Barnet vil sannsynligvis sanse at treet er klatrebart og begynne å klatre i det. Omgivelsene sin affordances er knyttet til hvordan rommet er, men og hvilke kroppslige egenskaper barna har, barnas motorikk og erfaring (Wolf, 2018, s. 46).

Det er viktig at når man er ute på tur at turen i seg selv er et mål. Undervegs på turen må man gi barna tid til å bruke sansene sine til å utforske naturen. La barna stoppe opp og studere blomster, meitemarker, biller og alt som de ser. Barna vil gjerne bryte ut med setninger som «Se her!» som innbyr både de andre barna og personalet til å utforske sammen med dem. Fischer og Madsen (2002) skriver at da befinner barna seg i noe som blir kalt for opplevelsfasen. Dette er den første av tre oppmerksomhetsfaser som barna ofte går igjennom når de er på tur: Opplevelsfasen, undersøkelsesfasen og refleksjonsfasen. Opplevelsfasen varer ofte lenge, så det blir anbefalt at de voksne skal være medundrende og medopplagende med barna.

Personalet sin rolle er veldig viktig i denne sammenheng. Som voksne kan vi ha en tendens til å komme raskt med faktaopplysninger når barna fortsatt er i undersøkelsesfasen og undrer seg. Dette kan ofte sette en stopper for undringen til barna. Som voksen kan man heller stille åpne og undrende spørsmål for å viderebygge utforskningen. Når barna er ferdig med de to første oppmerksomhetsfasene kommer de ofte til refleksjonsfasen, der de har behovet for å få fakta og å forsøke å forstå sammenhenger. Den voksne får i slike situasjoner muligheten til å åpne for en god dialog med barna.

2.6 Medbestemmelse

Bae (2006) beskriver at som en del av begrepet medvirkning finner man også medbestemmelse. Disse begrepene er tett knyttet opp til hverandre, og kan ofte være vanskelige å skille. Å medvirke betyr at man har muligheten til å være med å påvirke, mens å medbestemme betyr at man faktisk bestemmer. Ut fra disse definisjonene kan man derfor konkludere med at et barn har medvirkning dersom det har medbestemmelse, men det har ikke nødvendigvis medbestemmelse selv om det har medvirkning. Bae (2006, s. 8) beskriver medbestemmelse som at man er med på å bestemme hva som skal skje, og hvordan det skal gjøres.

Når man snakker om medbestemmelse er det også viktig at man husker på at barn ikke kan bli stilt til ansvar for sine handlinger, slik en voksen kan. Bae (2006, s. 33) skriver at barn har rett til uansvarlighet. Det skal være en balansegang mellom barns muligheter, og begrensninger for barns ansvarlighet og delaktighet. Bae (2006, s. 34) beskriver hvordan barn som blir pålagt for mye ansvar også lett kan føle skyldfølelse. Det kan være avgjørende å tenke på at barn gjerne ikke tenker konsekvens av et valg på lik linje som en voksen, og at man derfor gjerne må ha i bakhodet at barns rett til uansvarlighet også burde innebære barns rett til å ombestemme seg.

2.7 Dannelse knyttet til barns medvirkning

I barnehagen skal alle barn ha rett til medvirkning, også barn som mangler et verbalt språk, og som derfor gjerne er vanskeligere å forstå. De ansatte i barnehagen har et ansvar som innebærer at man må finne løsninger som gjør at også disse barna får medvirke i sin barnehagehverdag (Kristoffersen, 2006).

Grindheim (2011) skriver at barns rett til medvirkning representerer et menneskesyn som innebærer at barn blir regnet som individ med egne rettigheter. Videre skriver hun at synet man har på barn står svært sentralt i vår tid, men at man likevel må huske at barn er sårbare og har rett til både vern og omsorg. I tråd med FNs barnekonvensjon skal den voksne alltid handle i tråd med hva som er det beste for barnet (FNs barnekonvensjon, 1989, artikkel 3).

Begrepet danning kan også knyttes opp til medvirkning. Man kan si at dannelse er en dynamisk prosess som pågår fra du blir født til du dør. I følge Hellesnes (1975) er en dannet person en som har tiltro til egen fornuft og som ikke trenger hjelp av andre sine ideologier. Førsteamanuensis Grindheim (2011) har forsket på barn-barn relasjoner, og skriver at disse relasjonene gjerne er mer kompliserte enn voksen-barn relasjoner. Medvirkning er noe som er viktig for barna selv og ut i fra hennes erfaringer skriver hun at medvirkning er med på å danne barna. Hun begrunner dette med at barna er deltakere i et fellesskap som de selv er interesserte i å utforme og være en del av.

Når barn deltar i fellesskap tilegner de seg erfaringer som er dannende for demokratiske borgere. Barna får da erfaringer med å være medkonstruktører av et fellesskap, som de selv er genuint interesserte i å være en del av, og være med på å utforme. At barn får muligheten til å ha demokratiske rettigheter som medvirkning, gjør at vi kan argumentere for at barn også skal kunne regnes som borgere i samfunnet. Selv om barn i utgangspunktet ikke har demokratiske

rettigheter, kan man si at barns fellesskap og mulighet til medvirkning blir sett på som øvelse til å delta med politiske rettigheter når de blir voksne (Grindheim, 2011, s. 92).

2.8 Foreldres rett til medvirkning

Bae (2006, s. 40) skriver at foreldre har rett til medvirkning i barnehagen. For at foreldre skal ha muligheten til å medvirke i barnehagen må personalet være åpne, og lytte til det foreldrene har å si. Bae (2006) skriver at et godt samarbeid mellom foreldre, også er til det beste for barna. Foreldre har stor rett til medvirkning når det kommer til deres eget barn, samtidig skal dette være innenfor rimelighetens grenser. Det er opp til personalet å bli kjent med foreldre, slik at man sammen kan finne løsninger som passer for alle parter (Bae, 2006, s. 43). Noen foreldre kan stille urimelige krav, og en god dialog er derfor avgjørende. I samtale med foreldre er det viktig at man er anerkjennende, viser forståelse for hva foreldrene ønsker for sine barn, og at man gjerne prøver å gi en forklaring på hvorfor man ikke kan imøtekomme deres ønsker. Sammen med foreldrene bør man hele veien ha fokus på barnet, og hvordan man kan finne løsninger som fungerer for alle partene.

2.9 Praksisfortelling

En del av det å bli selvstendig er å få muligheten til å ta egne valg, selv om det gjerne viser seg at valget ikke var det lureste. I denne praksisfortellingen ønsker vi å synliggjøre viktigheten av å si ja når man har muligheten, selv om man gjerne ikke ville tatt det samme valget selv, og hvordan man kan bygge videre på barnas egne initiativer.

Vi hadde med oss en barnegruppe på 10 barn på tur. Alle barna var 5 år gamle, og vi bestemte oss for å følge en sti gjennom skogen. Det nærmet seg jul, og alt som hører julen til stod i fokus. Gjennom stien så vi mange grantrær og barna var svært opptatte av å finne det vakreste juletreet. Vi kom frem til en bekk og satte oss ned for å spise lunsj, fortsatt var juletre det store temaet. Da vi skulle reise oss å gå tilbake til barnehagen utbryter et barn: Se! Dette er det fineste juletreet, det må vi ta med tilbake! Treet var stort, dobbelt så høyt som barnet selv. Fast bestemt på at treet skulle bli med tilbake tok jenta fatt i treet og begynte å slepe det. Hele veien tilbake til barnehagen fikk jenta med seg treet, og utbryter: Nå må vi bare finne litt pynt! Nede i kjelleren fant personalet frem en juletre fot, en stjerne og litt juletrepynt, og midt på uteområde ble juletreet plassert.

Personalet hadde i utgangspunktet klare tanker om at å dra med seg dette juletreet hele veien tilbake til barnehagen gjerne ikke var den lureste ideen, men likevel valgte personalet å legge vekt på barns rett til medvirkning da denne avgjørelsen ikke kunne skade barnet på noen som helst måte, og barnet hadde hele tiden mulighet til å gjøre om på valget sitt. Dette handler om barnets rett til uansvarlighet slik Bae (2006, s. 33) skriver. Barnet hadde hele veien rett til å ombestemme seg, og ville ikke bli stilt til ansvar for sine handlinger. Personalet tenkte gjennom barnets rett til vern og barnets rett til medvirkning, slik Grindheim (2011) beskriver, og konkluderte med at her var barnets rett til medvirkning det riktige. I tillegg til å la barnet få utfolde sine egne ønsker, og skaffe seg egne erfaringer valgte personalet å være støttende og bygge videre på barnets initiativer. Bae (2011) skriver at medvirkning i stor grad handler om å anerkjenne og være mottakelig for barnas synspunkter og initiativer i ulike situasjoner.

3.0 Metode

For å få gå nærmere inn på og i dybden av problemstillingen vår: «*Hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?*», ser vi på det som hensiktsmessig å først og fremst velge en metode som passer til vår problemstilling for så å gå ut i selve barnehagefeltet. I følgende kapittel vil vi først legge frem hva begrepet metode egentlig er, ulike metoder og hva disse går ut på. Videre vil vi fortelle om metoden vi har valgt i forhold til vår problemstilling. Det innebærer å forklare hvorfor vi har valgt akkurat denne metoden i vårt arbeid, presentere og begrunne valg av informanter og hvordan gjennomførelsen på ulike måter kan ha hatt innvirkning på resultatene og innhentet data.

3.1 Hva er metode?

Ordet metode som kommer av det greske ordet *methodos*, og betyr kort sagt å følge en bestemt vei mot et mål (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s. 29). En metode er en fremgangsmåte for å kunne få svar på forskjellige problemstillinger eller forskningsspørsmål man stiller seg, i håp om å tilegne seg ny kunnskap. Dette blir gjort i form av at man innhenter informasjon, analyserer og tolker det man har samlet inn. Metodelæren dreier seg om hvordan vi kan gå frem så langt som mulig å undersøke om våre antakelser overensstemmer med virkeligheten eller ikke (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010). Dalland (2007, s. 86) beskriver metode som et verktøy. Dette verktøyet kan vi bruke som hjelpemiddel i møte med noe vi ønsker å undersøke nærmere, eksempelvis en problemstilling som i dette tilfellet.

Dalland (2007, s. 199) karakteriserer et problem som en undring som er formulert som et spørsmål man ønsker svar på. Dette blir gjort i form av at man innhenter informasjon, analyserer og tolker det man har samlet inn. Metodelæren dreier seg om hvordan vi kan gå frem så langt som mulig å undersøke om våre antakelser overensstemmer med virkeligheten eller ikke (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010).

Metode sier med andre ord noe om hvordan vi bør gå til verks for å skaffe eller etterprøve kunnskap (Dalland, 2007, s. 81). Formålet ved bruken av den er at den skal gi oss svar på aktuelle forskningsspørsmål (Krumsvik, 2014, s. 113). Innenfor metodevalg finner vi to forskjellige varianter. Dalland (2007) presenterer disse som kvantitativ orientert og kvalitativ orientert metode. Begge disse metodene har til felles at de sikter mot å være med å bidra til bedre forståelse og innsikt av det samfunnet vi lever i på forskjellige plan, og hvordan enkeltmennesker og grupper handler og samhandler (Dalland, 2007, s. 82). Vi vil her presentere begge metodene, og presisere og begrunne metodevalg for oppgaven og undersøkelsen av problemstillingen vår som er den kvalitativt organiserte metoden.

3.2 Kvantitativ metode

De kvantitative metodene går inn for å hente inn mye informasjon og går i bredden. Vi kan si at de kvantitative orienterte metodene gjør det mulig å samle data som kan beskrive et fenomen i form av målbare enheter, som tall. Dette gjelder også andre regneoperasjoner som gjennomsnitt og prosenter, som gjør det mulig å presentere data i form av for eksempel tabeller og statistikk (Dalland, 2007, s. 82-83). Dette blir gjort gjennom for eksempel bruk av spørreskjemaer med svaralternativer eller systematiske og strukturerte observasjoner. Et annet kjennetegn for denne type metode er at selve datainnsamlingen går for seg uten direkte kontakt med feltet som undersøkes, som da også skaper en avstand mellom forsker og informant(er). Dessuten blir forholdet mellom forsker og undersøkelsespersonen et jeg-det-forhold og er med andre ord ikke preget av relasjoner (Dalland, 2007, s. 84). Et annet kjennetegn ved denne metoden er et lite antall opplysninger om mange undersøkelsesenheter og data som samles inn er ofte knyttet til atskilte fenomener. Vi ønsket i denne oppgaven å gå i dybden fremfor bredden og få mange opplysninger om få undersøkelsesenheter og et fenomen. Med denne tilegnede kunnskapen slo vi derfor fra oss å bruke en kvantitativ metode.

3.3 Kvalitativ metode

I de kvalitative organiserte metoder rettes fokuset mot at individets innerste tanker og handlinger er med på å forme sosiale mønster. Den skiller seg i tillegg ut fra de kvantitative først og fremst ved at man går direkte ut og enten intervjuer eller observerer i feltet man skal undersøke (Johannessen et al., 2010, s. 98). Kvalitativ metode tar i større grad fatt i å fange opp opplevelser og mening. De går altså mer i dybden fremfor å gå i bredden som vi så var et typisk trekk for de kvantitative metodene og tar i sikte å få mange opplysninger om få undersøkelsesenheter. Her har forsker og informant et jeg-du-forhold (Dalland, 2007). Vi kan si at de kvalitativt organiserte metodene bærer større preg av fleksibilitet sett i kontrast med det kvantitative, da man ofte benytter intervju som er preget av dette da det er uten faste svaralternativer.

3.4 Valg og begrunnelse av metode

Ut ifra problemstillingen vår valgte vi ganske tidlig å samle inn data og empiri ved en kvalitativ metode. Dette fordi vi ønsker å komme mer i dybden på temaet, og en kvalitativ tilnærming vil gi oss enkeltpersoners tolkninger og meninger (Jacobsen, 2010) og fange opp opplevelser og mening. Vi valgte å utføre en intervjuundersøkelse i form av et semistrukturert intervju. Johannessen et al. (2010, s. 33) viser til at dette er en av de vanligste måtene å samle inn kvalitative data på. Bakgrunnen for vårt metodevalg er at vi vet via kvalitative metoder som nettopp intervju kan vi få muligheten til å som sagt gå mer i dybden og skape et mer helhetlig bilde som også gjør at vi får et større innblikk i utvalgt tema. Vi ser derfor at gjennom en kvalitativ metode vil vi få mye mer utfyllende svar enn i en kvantitativ metode.

Løkken & Søbstad (2014, s. 37) hevder at de kvalitative metodene best kan gi oss refleksjon, dybde, teoridannelse og ny innsikt. Vi har også som mål å få frem informantenes meninger og opplevelser om temaet, som vi ut ifra Dallands (2007) beskrivelser ser kvalitativ forskning retter lyset mot. Dette er også grunnen til at vi velger intervju ovenfor alternativ som observasjon, da det er informantene ute i barnehagens meninger og opplevelser vi vil ha frem og at våre egne meninger, tolkninger og førsteinntrykk ikke skal ta overhånd som hadde vært en sjanse å ta dersom man hadde valgt observasjon.

3.5 Kvalitativt intervju – intervju og intervjuguide

Intervju er den mest vanlige og brukte måten å samle inn kvalitative data på (Johannessen et al., 2010, s. 135). Dette kan bli gjort på ulike måter. Vi har i forbindelse med denne oppgaven som sagt valgt en kvalitativ intervjuundersøkelse, nærmere bestemt et semistrukturert intervju hvor det er en intervjuguide som er utgangspunktet for intervjuet (Johannessen et al, 2010, s. 137). Valget av intervju ble gjort da blant annet Johannessen et al. (2010) beskriver intervju som en fleksibel metode som gjør det mulig å få fyldige og detaljerte beskrivelser fra den enkeltes ståsted og deres synspunkter og opplevelser rundt temaet. Dette virket derfor hensiktsmessig for oss å ta i bruk i forhold til vår problemstilling. Vi utformet en intervjuguide på forhånd hvor vi tok utgangspunkt i problemstillingen og med relevante spørsmål som omhandler den. Det vil si at spørsmålene ble skrevet ned på forhånd, men uten noe form for svaralternativer eller fasitsvar som gjør at informanten er nødt til å formulere sine egne svar i form av sine erfaringer og oppfatninger. En annen fordel med intervju er at vi som intervjuere får mulighet til å stille oppfølgingsspørsmål der det er rom for det.

3.6 Valg av informanter

Når det kommer til valg av informanter i undersøkelsen vår fant vi det aktuelt å kontakte minst to forskjellige barnehager og finne informanter det er grunn til å regne med har noe å bidra med til problemstillingen (Dalland, 2007, s. 142). Vi kontaktet da en kommunal, ordinær barnehage og en privat friluftsbarnhage. Dette gjorde vi bevisst og med oss i tankene hadde vi at det ville gi oss en bredere forståelse og et større, helhetlig innblikk og forståelse i forhold til undersøkelsen av problemstillingen vår. De fikk også informasjon om tema, hvilken type oppgave det var snakk om og formålet med den, hva vi ville gjøre med informasjonen som kom frem og ikke minst at det er anonymisert. I og med at vi ville få et så godt innblikk som mulig velger vi to intervjupersoner så det ikke gjøres altfor omfattende. Grunnen til at vi begrenset det til to informanter er gjort ved at vi vet det kvalitative intervjuet kan kjennetegnes med å kunne være noe utfordrende å gå i dybden med (Dalland, 2007, s. 147), som gjør at vi tror vi kan få til gode, utfyllende samtaler med to intervjupersoner om temaet.

Informant A er utdannet førskolelærer og har lang erfaring fra flere barnehager som pedagogisk leder på avdeling, men er på nåværende tidspunkt styrer i en friluftsbarnhage. Informant B er også utdannet barnehagelærer og er pedagogisk leder på en avdeling i en ordinær barnehage. Ved å være bevisst på dette valget har vi dermed foretatt det Dalland

(2007, s. 89) beskriver som et *strategisk utvalg* der vi har valgt ut personer vi på forhånd tror har noe å fortelle om akkurat det fenomenet vi er ute etter å få vite mer om. Dette noe fordi at en av oss studenter jobber i den ene barnehagen og en annen av oss har noe erfaring fra praksis i den andre. På bakgrunn av dette tror vi at nettopp disse informantene har noe å bidra med da vi på forhånd visste noe om måten de arbeidet med temaet på i sin barnehage.

3.7 Innsamling av data

Intervjuene ble gjennomført på kontoret til styrer, altså i et lukket og uforstyrret rom. Dette er et viktig moment ifølge Dalland (2007), å unngå støy og avbrytelser. I den ene barnehagen var det naturlig at det foregikk her ettersom informanten selv var styrer i barnehagen, og i den andre barnehagen ble det gjort avtale med styrer da vedkommende sitt kontor var ledig den aktuelle dagen. At intervjuene ble gjort i barnehagen ble valgt fordi det er en plass informantene var godt kjent fra før og dette kan være med å spille en rolle for å få en avslappende og så naturlig atmosfære som mulig rundt intervjusituasjonene. Intervjuene i seg selv varte mellom 30-35 minutter. Når det kom til å fastsette og avtale tidspunkt var dette i størst grad opp til informantene selv, som Dalland (2007, s. 154) skriver er det er den eller de som ber om intervjuet som må vise fleksibilitet rundt situasjonen.

Lydopptak, lyd- og bildeopptak eller notater er alle forskjellige måter å dokumentere et intervju på (Dalland, 2007, s. 146). Å skrive notater er et alternativ når det ikke er mulig eller ønskelig å bruke båndopptaker. Grunnen til at vi i denne oppgaven og undersøkelsen har valgt å dokumentere intervjuene med å skrive notater er først og fremst av tidsmessige årsaker. Ved bruk av båndopptak måtte vi i så fall gått gjennom en søkeprosess som man kan risikere at blir lang på grunn av saksbehandlingstid hos NSD, noe som kunne ha forsinket prosessen i oppgaven vår betraktelig. Derfor har vi sett på det som hensiktsmessig å dokumentere i form av skriftlige notater. Dalland (2007, s. 147) viser at et alternativ er å være to som intervjuer - en som har intervjurollen og en som har ansvar for å notere. Vi vurderte og valgte å være to under intervjuene nettopp på grunn av dette og for å prøve å sikre innholdet som kom frem på best mulig måte, men også for at informanten ikke skulle føle seg veldig i mindretall dersom vi hadde vært tre som stilte opp, som kanskje kunne oppleves litt voldsomt og overveldende (Dalland, 2007).

3.8 Validitet, reliabilitet og feilkilder

Validitet går ut på relevans og gyldighet og hvor godt eller relevant datamaterialet som samles inn representerer fenomenet som undersøkes (Johannessen et al., 2010, s. 69). Med andre ord så må det en spør om, i intervjuguiden, være relevant for problemstillingen som undersøkes. I forskningen vår ble informantene valgt ut ifra utdanningen de hadde som barnehagelærere og at de kunne ha noe å bidra med i forhold til vår tematikk.

Reliabilitet er pålitelighet og nøyaktighet, og handler om at målinger må utføres på korrekt måte og at eventuelle feilmarginer skal angis (Dalland, 2007, s. 49). Dalland (2007, s. 94) viser også at selv om data i utgangspunktet blir sett på som relevante må de også være samlet inn på en slik måte at de er pålitelige. Noe som også stod sentralt her var at vi ved den kvalitative metoden fremfor den kvantitative hadde mulighet i intervjuene våre til å komme med oppfølgingsspørsmål der vi så det ville bli bruk for det for å opprettholde samtalens relevans dersom vi kunne trenge mer utdyping rundt et spørsmål. Vi gjorde det også klart for informantene at de kunne mer enn gjerne komme med spørsmål til oss dersom de skulle finne noe uklart rundt spørsmålene i intervjuguiden.

Faktorer her er også om riktig forståelse av spørsmål, om intervjueren forstår svarene og om svarene informanten gir blir notert ned på riktig måte (Dalland, 2007, s. 94), som var måten vi valgte å dokumentere intervjuene på. I intervjuene gjorde vi det på den måten at én stod for å føre intervjuet og samtalen, i mens én noterte ned svarene informanten gav så nøyaktig som mulig på pc. Dette gjorde vi i forsøk på å sikre meningsinnholdet. I utvelgelsen av informanter hadde vi også som tidligere nevnt i tankene og i vurdering hvem som kunne tenkes å gi mest mulig svar på de spørsmålene problemstillingen reiser. Dalland (2007, s. 93) påpeker at når mennesker, som i dette tilfellet, utgjør informasjonskilden, innebærer det nettopp en vurdering av hvem som kan tenkes å gi mest uttømmende svar på spørsmålene. Med utgangspunkt i dette ville vi ha større forutsetning på å få mest mulig gyldige og relevante data i innsamlingen vår.

Ettersom en av oss fra før jobber i den ene barnehagen intervjuet ble gjennomført og har et kollegialt forhold til denne og informanten, vil vi oppgi denne informasjonen også i denne delen. Dalland (2007, s. 237-238) viser til at det er viktig å være oppmerksom på at de etiske utfordringene ikke forminskes i slike situasjoner ved å være "nær" informanten. Dette fordi praksisfeltet kjenner deg i en helt annen rolle og kan lett glemme ut at du også utfører en

undersøkelse. Det er derfor viktig å være spesielt oppmerksom på dette, noe vi også ble veldig tidlig i prosessen og hadde veldig fokus på at vedkommende var der som student og forsker, og ikke som medarbeider da intervjuet foregikk. Dette var også informantene opplyst om. Dette bidro til en viss avstand mellom informant-forsker som kjente hverandre fra før i jobben, og begge gikk inn i situasjonen med den innstillingen og mål at fokuset var på spørsmålene og problemstillingen som ble undersøkt, uavhengig av alt annet.

3.9 Etske hensyn og retningslinjer

Når man undersøker og skal fordype seg i og se nærmere på et tema som kommer man gjerne i nær og direkte kontakt med andre mennesker gjennom intervju, som vi har brukt, som innebærer personlige opplysninger. Da må man være klar over at man har et etisk ansvar og må underordne seg etiske prinsipper og juridiske retningslinjer som finnes (Johannessen et al., 2010, s. 89). I slike situasjoner utleverer intervjupersonen av seg selv, og enkelte tema under et intervju kan for eksempel oppleves som nærgående og sette personen som blir intervjuet i en ubehagelig posisjon. Det har derfor vært veldig viktig for oss helt fra starten å opptre med en god moral, følge gitte regler og ikke minst respektere de involverte i undersøkelsen som Johannessen et. al (2010, s. 90) også skriver om.

Dette handler også om at informantene skal få tilstrekkelig informasjon om det han eller hun begir seg ut på - intervjuets formål, som går under informert samtykke. Det går også på at informantene gjør dette med vitende og vilje på et selvstendig grunnlag og har rett til å trekke seg fra deltakelse uten at det får negative konsekvenser for han eller henne (Dalland, 2007, s. 243).

3.9.1 Personopplysningsloven og anonymitet

Lov om behandling av personopplysninger forteller oss hvordan opplysninger om oss *kan* og *skal* behandles, og den gjelder også for studenter som driver forskning. Formålet med loven om personvern er å beskytte den enkelte mot at personvernet blir krenket gjennom behandling av personopplysninger (Dalland, 2007, s. 238). Dalland (2007, s. 239) henviser til at personopplysninger er de opplysninger og vurderinger som direkte eller indirekte kan bli knyttet til enkeltpersoner, og er dessuten direkte identifiserbare faktorer som navn eller personlige kjennetegn.

For å verne om disse kommer dette med *anonymitet* inn i bildet. Anonymisering er når opplysninger ikke på noen som helst måte kan gjenkjenne og identifisere enkeltpersoner i et datamateriale, dette verken gjennom bruk av direkte navn eller personnummer eller indirekte gjennom bakgrunnsvariabler. Når datamaterialet er anonymt, kan man heller ikke knytte enkeltpersoner til opplysningene og datamaterialet man finner i oppgaven og er gjerne erstattet med en kode, fiktivt navn eller noe lignende (Dalland, 2007, s. 240-241). Vi har i oppgaven vår fulgt dette nøye ved å anonymisere våre informanter som står i tråd med lovverket vi som studenter også er pålagt, og har valgt å kalle de to informantene Informant A og Informant B og hele tiden sørget for at informantene er klar over at datamaterialet som samles inn vil forbli anonyme i hele prosessen og ved ferdig resultat.

4.0 Empiri

I denne delen vil vi presentere de funnene vi har gjort fra intervjuene våre. Gjennom dette prosjektet har vi hatt to ulike intervju med barnehagelærere, hvor den ene jobber i en kommunal barnehage og den andre jobber i en privat friluftsbarnehage. Vi velger å dele funnene opp i tre underkategorier: Praktisering av barns medvirkning, naturen som arena for barns medvirkning og de ansattes forhold til barns medvirkning.

4.1 Praktisering av barns medvirkning

På spørsmål om hva informantene legger i begrepet barns medvirkning forteller de begge at det handler om barns rett til å få være med å påvirke. At barna skal få komme med sine meninger, og at disse meningene blir hørt og tatt på alvor. Informant B forteller også at det er viktig å skille mellom barns medvirkning og barns medbestemmelse. Informant B forklarer at det er viktig å skille mellom disse begrepene slik at man forstår at barna ikke nødvendigvis skal bestemme alt, slik barns medbestemmelse handler om.

Informant A er forteller at de ansatte er svært opptatte av barns medvirkning, og mener gjerne det er dette de er best på. Informant A mener at dette er et av det viktigste punktet som skal jobbes med, og at personalet i barnehagen derfor har et veldig stort fokus på akkurat dette. For å legge til rette for barns medvirkning er personalet opptatt av å observere barna, for så å legge planer ut i fra hva barna interesserer seg for.

Informant B mener barna får medvirke til en viss grad. Personalet prøver å legge til rette dersom det er noe barna interesserer seg for, men i barnehagen er det mange rutiner som skal

følges, og dette kommer ofte i veien for en del aktiviteter. Informant B presiserer likevel at barns medvirkning er viktig, spesielt når man ser hvordan det påvirker barna: *”Vi ser gjerne det at barna blir mye mer engasjerte når de vet at deres meninger og ønsker blir tatt på alvor”*. Begge informantene er enige i at dersom det er noe et barn ikke ønsker å delta på, som for eksempel en formingsaktivitet, så trenger ikke barnet delta.

Under måltidet forteller informant A at barns medvirkning gjerne ikke står like sterkt. De får velge pålegg på skiva si selv, og får også komme med ønsker til varmmat. Her mener informant A at det er forskjell på om man er innendørs eller ute på tur, som hun understreker de er mye på. Dersom man er innendørs må barna sitte ved bordet, men ute på tur får barna selv velge fritt hvor de ønsker å sitte. *“På tur og ute får de sitte der de vil så lenge det ikke tar av, vi må jo av og til skille på grunn av deres egen sikkerhet”*. Dette med at barna får bestemme slikt selv så lenge det er hensiktsmessig og greit, mener informanten er med på å gi barna erfaringer. *“De må gjerne sitte oppe i et tre å spise, men de må hente maten selv”*. Informant A sier også at det er barna sine ønsker som står i fokus under måltidet, dersom de aller fleste barna setter seg en plass så blir smøremåltidet der, uavhengig av hvor godt de voksne sitter. *“Dette med å sitte til de andre også er ferdig, det får de derimot ikke bestemme selv”*, forteller hun og utdyper med at det handler mye om dette å skulle fungere i et samfunn.

Informant B forteller at barna har med seg matpakke fire dager i uken, og måltidet foregår stort sett alltid innendørs hvor barna har faste plasser. En dag i uken får barna varmmat. Denne er det de voksne som lager, og den voksne som lager maten bestemmer også hva som er på menyen. Informant B forteller *“Kjøkkenet vårt her på avdelingen er lite og har begrenset med plass, og det blir derfor praktisert slik at barna ikke er med på å lage mat”*. I tillegg til begrenset plass er personalet opptatt av hygiene, og har derfor valgt at det er de ansatte som lager maten. Ellers velger de to ordensbarn hver dag, og disse barna får velge hvilken sang som skal synges før maten.

4.2 Naturen som arena for barns medvirkning

På spørsmål om informant A tror barna får medvirke mer ute enn hva de får inne er ikke informant A i tvil. *“Jeg synes det er mer medvirkning i utemiljøet. Dette har nok mye å gjøre at inne er det mer rammer i forhold til plass, bevegelsesfrihet og volum til å gjøre det de virkelig ønsker å gjøre”* forteller informanten. Hun mener at barna uten tvil får medvirke mest utendørs. Dette blir som vi ser begrunnet med at man innendørs har flere rammer, plassen er begrenset og lydnivået må dempes. Informant A forteller videre at barna får medvirke mye

innendørs også, men ikke på langt nær så mye som de får medvirke utendørs og medvirkningen er aller størst når barna er ute på tur. Informant B forteller også at hun tror det er mer medvirkning i utemiljøet da det er preget av flere regler inne. På oppfølgingsspørsmål om hva hun legger i “regler”, beskriver informanten dette med lydnivå og innestemme, samt at det ikke er lov å løpe inne. Det er mange som skal tas hensyn til, forteller hun.

Informant A forteller at ute på tur handler alt om barnas premisser - *“Når vi er på tur får de medvirke så masse de vil, så lenge de holder seg innenfor synsrekkevidde hos de voksne”*. Det er stort sett et turmål hver dag, og dersom noen barn har noen spesielle ønsker prøver personalet å legge til rette slik at dette blir fulgt opp. Av og til bestemmer de voksne turmål, noen ganger kommer barna med ønsker på eget initiativ og andre ganger blir noen barn spurt direkte. Dersom barna kommer med mange ønsker blir det stort sett flertallet som bestemmer, men da forteller informanten at de alltid samtaler med barna om at man kan gå et annet sted dagen etterpå.

Informant B er også enig i at barna gjerne har mer medvirkning i utemiljøet. Informanten forteller at inne er det en del rammer, og personalet ønsker gjerne en litt roligere lek, imens utendørs blir ikke leken styrt på samme måte. *“Det er vanskeligere å tilrettelegge et godt innemiljø enn utemiljø. Innendørs har man gjerne leker med bestemte formål, mens utendørs er barna gjerne mer avhengige av å være kreative”*, forteller informant B. Hun sier videre at de så godt som det lar seg gjøre prøver de å få vært mye ute i en hektisk hverdag og har som mål å gå tur minst 1 gang i uken. Dette blir utdypet med sin egen bakgrunnskunnskap om at uteområde og natur kan være en stor arena for læring, og gjør at de som voksne kan være undrende sammen med barna. Informanten forteller også at de da prøver å ha fokus på det hun kaller for de tre oppmerksomhetsfasene som er med på å bygge opp under og følge barnas egne initiativ og det som opptar dem i forskjellige situasjoner.

På spørsmål om barna mener de får medvirke nok i barnehagehverdagen sier informant A “Nok? Det er et godt spørsmål”. Hun forklarer dette med at det vil nok variere fra dag til dag. *“Noen dager synes de nok det, gjerne de fleste, men noen dager vil de så mye forskjellig, og da føler de gjerne at de ikke får medvirke”*. Likevel får barna gjerne medvirke, men de har ikke medbestemmelse, og dette er nok ikke så lett for et barn å skille mellom. Ellers mener informanten at barna får medvirke veldig mye i egen hverdag, og da spesielt utendørs, og forteller at de eldste barna er med på å lage planen for skolegruppen sin. I begynnelsen av det

siste barnehageåret samles alle skolebarna for å lage en plan. Informanten mener gjerne at jo eldre barna blir, jo mer får de også være med å medvirke og bestemme.

Informant B mener at det er nok svært individuelt om barna tenker de får medvirke nok.

“Noen barn tenker nok at de får medvirke mye, i mens andre barn tenker de får medvirke mindre” forteller informanten. Det er uansett slik at utendørs har barna mest medvirkning, da rammene er mye færre der enn innendørs. Personalet er også klar over at det er forskjeller på hvem som får medvirke og ikke, at de som prater mest og er mest frampå gjerne også får medvirke mest, og prøver å være bevisst på dette i ulike situasjoner.

4.3 De ansattes forhold til barns medvirkning

Informant A mener kompetanse er viktig for hvordan man legger til rette for barns medvirkning. Informanten sier *“Jeg tror det er viktig at vi i personalet har fokus på hva barns medvirkning faktisk er, så vi også kan få videre kompetanse”*. Videre forteller hun at det er viktig at personalet får en forståelse for hvor viktig medvirkning også er, og dette er noe personalet samtaler mye om. Informant A sier videre *“Vi prøver å jobbe med det hele tiden, i alle situasjoner. Jeg føler alle i personalet er gode til å se den enkelte”*. Videre forteller hun at dette er noe de tar opp på både personalmøter og avdelingsmøter, det er også oppe på foreldremøte slik at foreldrene også skal få en forståelse for hva som ligger i begrepet, og at det ikke handler om at barna nødvendigvis skal få bestemme alt. *“Det er viktig at foreldrene får en forståelse for hva som ligger i at barna har rett til å medvirke, både for at de skal forstå at vi tar barnas meninger på alvor, men også fordi foreldre selv har rett til medvirkning. Det er viktig at foreldrene har en viss forståelse for hva som ligger i begrepet, slik at vi sammen kan finne løsninger som fungerer for alle parter, at foreldrene forstår at det ikke handler om at de kan bestemme barnehagens praksis på egenhånd”*, forteller informant A. Hun legger også til at pauser er noe de ikke har i denne barnehagen. *“Vi har pausen vår i lag med barna, jeg tror ikke noen av barna her vet hva pause er”*.

Informant B mener at kompetansen spiller en stor rolle og at dette blir svært synlig på avdelingen. Informanten forteller at det er en del utfordringer knyttet til begrepet, da en del av personalet gjerne forveksler medvirkning med medbestemmelse. Dette har derfor blitt fokusert på å ta jevnlig opp i personalgruppen og alle i personalet får med seg teori som omhandler temaet hjem som er tenkt skal leses i plantiden.

Hvor barnehagene finner kompetanse på temaet viser seg å være litt forskjellig. Informant A sier at alle sitter på en del kunnskap som de deler med hverandre. På personalmøte går de sammen i små grupper og diskuterer temaet slik at alle får bidratt. I tillegg har barnehagens kjede en del styringsdokument som også tar for seg temaet, i tillegg til rammeplanen. Det er også mye teori om barns medvirkning, og personalet prøver alltid å gå gjennom både ny og gammel teori på hvert møte.

Informant B forteller at det er stort sett rammeplanen som blir brukt. De bruker også en del gammel teori og leser gjerne forskning innenfor temaet, men opplever at det er en utfordring å få alle i personalet til å lese gjennom teorien.

I de to ulike barnehagene praktiseres det litt ulikt når det kommer til hvordan de ansatte tilrettelegger for å ivareta alle barns rett til medvirkning. Informant A forteller som sitert ovenfor at dette er noe de jobber med hele veien helt fra barna kommer om morgenen til de går på ettermiddagen. Personalet kjenner barna relativt godt, som gjør at de ser det enkelte barnet og møter dem derfor der de er, ofte på ulik måte. De er også opptatte av at barna skal få ta egne valg og få erfare selv at alle valg ikke alltid er like lure. *“Dette er også superviktig, for de skal jo lære hvordan de skal bli kloke mennesker og ta egne valg i fremtiden”*. På denne måten mener hun de lærer kanskje at det også finnes bedre måter å gjøre enkelte ting på. Informant A forteller også at det da er spesielt viktig at man har fokus på at barna får ta dårlige, men uskyldige valg som ikke gir noen store konsekvenser. *“Vi var for eksempel på en fjelltur, hvor et barn fant en ganske stor stein på toppen, denne steinen skulle barnet absolutt ha med tilbake til barnehagen. Kompromisset ble da at barnet gjerne måtte ta med steinen tilbake, men barnet måtte frakte denne på egenhånd. Steinen ble med til barnehagen, men tenker nok at barnet fikk erfare at det gjerne ikke var det lureste”*, forteller informant A.

Informant B sier at det å imøtekomme hvert enkelt barn er en utfordring. Personalet på avdelingen har svært ulik kompetanse, og det er en utfordring å synliggjøre hvor viktig barns medvirkning er. Personalet prøver å legge til rette for medvirkning i ulike situasjoner og har et ekstra fokus på de mer tilbaketrukne og rolige barna. *“Vi har erfaring med at de barna som prater mest gjerne også får medvirke mest”*. Som et tiltak på avdelingen tar de gjerne med de mer roligere barna i små grupper og stiller konkrete spørsmål slik at også disse skal få mulighet til å medvirke i egen hverdag.

5.0 Drøfting

I dette kapittelet vil vi gjøre drøftinger, komme med våre egne tanker og reflektere ut i fra intervjuenes funn og empiri ut i fra problemstillingen vår *“hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?”*. Her vil vi også belyse disse med de teoretiske perspektivene i oppgaven og se disse i sammenheng med hverandre. I denne delen vil vi for øvrig bruke de samme overskriftene som i oppgavens empiridel.

5.1 Praktisering av barns medvirkning

Våre tolkninger av funnene våre om hvordan informantene forstår og beskriver begrepet medvirkning er at de begge to beskriver barns medvirkning som barns rett til å få være med å påvirke. De nevner også begge at det handler å la barna komme med sine meninger og at disse skal bli hørt og tatt på alvor. Denne kunnskapen informantene viser her passer godt inn med det som også er Bae (2006) sin teori - der hun beskriver medvirkning som å influere og delta. Det kan tenkes at dersom man lar barna få være med på å påvirke og delta i sin egen hverdag er de aktive deltakere i planleggingen av barnehagehverdagen, slik rammeplanen for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) fastslår. Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017) skildrer også at personalet daglig i barnehagen skal ta utgangspunkt og høre etter på hva som er barnas interesser, synspunkter og initiativ.

Informant A sier *“De må gjerne sitte oppe i et tre å spise, men de må hente maten selv”*. Dette er å la barna påvirke sin egen hverdag og kan knyttes opp til både det Bae (2006) mener om at medvirkning handler om det å få være med å påvirke, men også det Rammeplanen sier om å være oppmerksom på og høre barnas ønsker og initiativ. Dette kan også ses i sammenheng med det Alme (2010, s. 56) skriver om medvirkning. Det vil si at det er en balansegang mellom at de voksne skal være ansvarlige, men å samtidig kunne tørre å gi litt slipp på litt kontroll. Informant A forteller også det at *“Når vi er på tur får de medvirke så masse de vil, så lenge de holder seg innenfor synsrekkevidde hos de voksne”*. At barna får medvirke i den form at de kan velge selv hvor de vil spise, oppe i et tre, har personalet likevel klart å finne frem til en slags balansegang som Alme (2010) skildrer. Dette fordi barna får medvirke når de er ute på tur så mye de vil, og må da gjerne klatre opp i et tre om det er det de ønsker. Dette beskriver dette med å tørre å slippe kontrollen litt, men informanten legger også vekt på at dette skjer så lenge de holder seg innenfor de voksnes synsrekkevidde - som

støtter det Alme (2010) sier om å fortsatt være ansvarlige voksne i barnas medvirkning.

Informant A forteller at barns medvirkning er svært viktig og er noe av det de kanskje føler de er best på. Hun legger også frem at de ser viktigheten av dette og som noe man vil dra nytte av også senere i livet. Gjennom å få være med på å påvirke sin egen hverdag vil barna også tilegne seg mange og ulike erfaringer som kan være nyttige i ulike situasjoner i livet. Dette handler mye om det å se på et barn som et subjekt med egne meninger og rettigheter og som er medkonstruktører i sitt eget liv, som støttes av det Grindheim (2011) skriver. Det kan på bakgrunn av dette tenkes at mennesker er nødt til å tilegne seg ulike erfaringer for å være rustet til å kunne ta valg og ikke minst å lære av egne handlinger, og denne opplæringen starter allerede i nettopp barnehagealder.

Informant B forklarer at avdelingen opplever det som en utfordring hvor mye barns medvirkning skal vektlegges i hverdagen. *”Vi har mange rutiner, noe som gjør at det ikke alltid er like enkelt å legge vekt på hva barna egentlig ønsker”*. Dette kan ses på i sammenheng med Baes (Bae (red), s. 126) teori som forteller at det kan være en utfordring å finne balansen mellom hvor mye barnas initiativ skal følges og hvor mye pedagogen skal holde fast på det planlagte arbeidet. Pedagogen sitter på mye ansvar og planlegger gjerne opplegg ut i fra ulike læringsmål. Det kan tenkes at det viktigste er å lage planer ut fra barnas interesser. Alme (2010, s. 56) skriver at dersom barna får arbeide med ting de interesserer seg for så øker også lærelysten. Man kan derfor lage planer og opplegg ut i fra observasjoner man gjør og på denne måten kan problemstillingen om hva som skal vektlegges bli litt mindre. Man vil da gjerne erfare at det kan være mulig å legge til rette for barns medvirkning, samtidig som rutiner og planlagte arbeid kan gjennomføres. I tillegg til at man kan observere barna og legge planer ut i fra deres interesser kan man også fastsette reglene sammen med barna (Bare, 2006, s. 74). Det kan også tenkes at ulike rutiner ikke hadde stått i veien for barns medvirkning slik informant B opplyser, dersom disse rutinene og reglene ble laget i sammen med barna.

Informant A beskriver at personalet er opptatt av at barna skal tilegne seg erfaringer slik at de skal bli bedre rustet til å fungere i et samfunn når de blir eldre. Dette kan sammenlignes med Grindheim (2011) sin forklaring på hvorfor barns medvirkning står sentralt for dannelse. I

barnehagen er barna deltagere i et fellesskap, og gjennom dette fellesskapet tilegner de seg ulike erfaringer. For at barna skal kunne bli selvstendige individ som fungerer i et annet fellesskap når de blir voksne er det viktig at de får øve seg på hvilken betydning ulike valg har. Gjennom å få medvirke i egen hverdag vil barna få mulighet til å få øvelse i å delta med politiske rettigheter som voksne, og de vil få en følelse på hva de betyr å være en del av et demokrati (Grindheim, 2011, s. 92). I barnehagehverdagen, hvor det er mange barn, blir det gjerne slik at det er flertallet som bestemmer. Når man opererer på denne måten gir man barna muligheten til å forstå hva demokrati betyr i en sammenheng som de selv kan kjenne seg igjen i. Barn er opptatt av hvordan deres hverdag går for seg, og kommenterer gjerne hendelser i løpet av dagen hvor de selv har fått hatt en mulighet til å påvirke. Informant B forklarer at barna gjerne blir engasjerte i sammenhenger hvor de selv vet at deres meninger blir tatt på alvor. Dette støtter opp under Grindheims (2011) teori om at barna tilegner seg erfaringer i situasjoner hvor de selv har interesse for å være en del av.

5.2 Naturen som arena for barns medvirkning

Når informantene får spørsmål om barna får medvirke like mye i innemiljøet som de får i utemiljøet er de ikke i tvil. Begge er her enige i og forteller at barns medvirkning er nok størst utendørs i forhold til innendørs. *“Dette har nok mye å gjøre med at inne er det mer rammer i forhold til plass, bevegelsesfrihet og volum til å gjøre det de virkelig ønsker å gjøre”* sier Informant A. Informant B begrunner også dette med at inne er det flere regler, som også går på lydnivå og bevegelsesfrihet, da det ikke er lov til å for eksempel løpe inne. Vi ser da at spørsmålet hos begge blir begrunnet med at innemiljøet gjerne kan sette en del begrensninger. Informant A beskriver også det som fremstår som at naturen og den tiden de er ute på tur er sterkt preget av barns medvirkning da hun forteller at barna får medvirke så mye de vil så langt det er hensiktsmessig, sett at de også er innenfor de voksnes synsrekkevidde. Wolf (2018) skriver om rommets betydning for barns medvirkning. Som nevnt i teoridelen ser vi i denne oppgaven på naturen som et rom for nettopp barns medvirkning. Dersom et rom er godt tilrettelagt for barns medvirkning er det tilrettelagt på en slik måte at barna har mulighet til å utforske, leke og lære. Ulike gjenstander skal være på barnas nivå og aktivitetene skal foregå på barnas premisser. Ut ifra denne teorien kan naturen bli sett på som et stort rom som har mange forskjellige element som er lett tilgjengelige for barna, og Sandseter et al (2018, s. 211) peker frem denne spesielle egenskapen naturen har som er de mange forskjellige innbydelsene de kan handle overfor. Dette er altså de *affordances* naturen har.

Informant B nevner også at barnas utelek er mer preget av medvirkning på grunnlag av lekene de har tilgang på. Alle de typiske lekene innendørs er gjerne til et bestemt formål og kan sette restriksjoner i barns kreativitet. I tillegg nevner også informant B at det er nødvendig at lekene innendørs skal være innenfor barnas rekkevidde slik at barna selv kan ta initiativ til å leke med dem uten for mye anstrengelse og hjelp fra de voksne. Ute i naturen har man ikke de samme lekene, og det er derfor nødvendig at man er litt kreativ i leken. Naturen blir som sagt sett på som et stort rom, hvor barna har stor bevegelsesfrihet (Sandseter et al., 2018, s. 184), som igjen gir barna mer medvirkning enn leken innendørs. I sammenheng med informant B sine oppdagelser angående barns kreativitet, vil barna i naturen se innbydelse til handling ut i fra ulike elementer i det fysiske miljøet (Sandseter et al., 2018, s. 197). Vi ser at dette er en oppdagelse begge informantene har erfart og ønsker å praktisere da de ser rom for mer medvirkning i naturens "rom".

Begge informantene forteller oss også om et innemiljø som er regelpreget og begrunner dette med at det er mange som skal tas hensyn til og at det er begrenset med plass. Dette kan ses på i sammenheng med det Sandseter et al. (2018, s. 179) skriver om at innemiljøet gjerne har restriksjoner for barnas ønsker, og at barna med stor sannsynlighet ikke får utfolde seg slik de selv ønsker innendørs.

Personalet i barnehagen har et stort ansvar når det kommer til barns opplevelse av naturen. Barns medvirkning i naturen handler i stor grad om å følge opp barnas interesser og bygge opp under barnas initiativ. Begge informantene var enige i at man kan legge til rette for barns medvirkning ved å følge deres interesser. Man kan støtte opp under barns interesser ved å være undrende sammen med barna og ikke komme med fasitsvar i ulike sammenhenger. Hov (2017) mener også at man som voksen bør støtte opp under barnas undrende innspill. Som voksen burde man stille åpne og undrende spørsmål til barna, slik at man på denne måten hjelper barna til å utforske mer. Dette handler om opplevelsesfasene som Fischer og Madsen (2002) skriver om. Informant B forteller at de prøver å ha denne oppmerksomhetsfasen i minne så langt det går når de er ute på tur med barna. *"Gjennom denne prosessen får man et innblikk i hva som interesserer barna, og finner gjerne ut at det er noe helt annet enn hva vi voksne ville fokusert på"*, forteller informant B.

5.3 De ansattes forhold til barns medvirkning

Askland og Sataøen (2014, s. 214) skriver at dersom en barnehage skal karakteriseres som en barnehage av høy kvalitet, er barns medvirkning et viktig aspekt i barnehagens praksis. Begge informantene våre legger frem at kompetanse på dette området er viktig. Ut i fra dette synspunktet tenker vi at barnehagens kvalitet bestemmes ut i fra om de ansatte i barnehagen greier å skille mellom når barna skal ha rett til medvirkning og medbestemmelse og når de ansatte må utføre handlinger i tråd med deres kunnskap og erfaringer, uavhengig av barnas ønsker.

For å kunne vektlegge barns rett til medvirkning på en god måte er begge informantene opptatt av at man må kunne skille mellom barns rett til medvirkning og barns medbestemmelse. Informant A forteller at dette er noe de er svært opptatte av innad i personalgruppen og de er også opptatte av å formidle betydningen av begrepene til foreldre. Informanten forteller at de er opptatt av å formidle dette til foreldre både slik at foreldrene skal forstå hva som ligger i at barna har rett til å medvirke i sin egen barnehagehverdag, men også slik at foreldrene skal forstå hva som ligger i at de selv har rett til å medvirke i barnehagen. Bae (2006, s. 42) skriver at foreldre har rett til medvirkning uansett forutsetninger. Det er helt nødvendig at foreldrene forstår at dette ikke betyr at de kan bestemme fullt og holdent hvordan barnehagen skal praktisere, men at de også vet at de kan komme med sine meninger og at foreldrene sammen med personalet skal finne frem til løsninger som er til det beste for barnet.

Informant B forteller at dette kan være en utfordring i personalgruppen, da begrepene ofte blir forvekslet. Bae (2006) beskriver å medvirke som å influere, assistere, delta, hjelpe til, spille med og bidra i et fellesskap. Det kan derfor tolkes som at medvirkning er retten til å *være med* å bestemme. Som en del av begrepet medvirkning finner man også medbestemmelse. Disse begrepene er nært beslektet, men man kan skille dem med å si at medvirkning handler om muligheten til å påvirke og medbestemmelse betyr å faktisk bestemme.

Informant A er svært opptatt av at barna skal få ta egne valg, også dårlige valg. Gjennom å få ta egne valg tilegner man seg også viktig og nødvendig erfaring. Det kan likevel være vanskelig å bedømme når man skal gripe inn, og ta valg for barna, slik man gjerne i noen tilfeller må. Med tanke på Grindheims (2011) teori om at det er opp til hver enkelt ansatt å bedømme når man skal vektlegge barns rett til medvirkning og når man skal vektlegge barns rett til omsorg og vern, tenker vi at det er viktig med god kommunikasjon innad i

personalgruppen. Gjennom å dele synspunkter og erfaringer kan man sammen finne noen felles retningslinjer for når man skal vektlegge barns medbestemmelse og medvirkning i forhold til når man bør overtre barnas ønsker til fordel for barns rett til omsorg og vern.

Informant B forteller at personalet jobber med å la de barna som prater litt mindre og forsvinner litt mer i gruppen også skal få være med å medvirke. Informanten forteller at det er enklest å høre på det barnet som roper høyest, og at de litt mer usikre og sjenerte barna gjerne aldri får komme med sine ønsker og meninger. Både Bae (2006) og Rammeplanen for barnehagen (Utdanningsdirektoratet, 2017) skriver om viktigheten av å la alle barn få medvirke. Bae (2006) forteller at dersom man øker forståelsen til de ansatte i barnehagen angående tema og hva det innebærer, vil også barna oppleve at de blir sett og hørt. Rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017) skriver at barnehagen skal være bevisst på barnas ulike uttrykksformer og tilrettelegge slik at alle barna har mulighet til å medvirke ut i fra alder, erfaringer, individuelle forutsetninger og behov. Dette betyr at selv om de ansatte finner det utfordrende å legge til rette for hvert enkelt barns rett til medvirkning, forteller rammeplanen (Utdanningsdirektoratet, 2017) at personalet skal ta til rette hvert enkelt barns behov. Videre står det at barnehagen derfor gjerne må observere og følge opp alle barns ulike uttrykk og behov.

6.0 Konklusjon og avslutning

I denne bacheloroppgaven har vi gjennom å bruke en kvalitativ intervjuundersøkelse hatt som mål å belyse hvordan to barnehagelærere i to forskjellige barnehager forstår begrepet medvirkning og hvordan dette blir praktisert, i hovedsak i utemiljøet.

Når vi startet med oppgaven hadde vi med oss en del erfaringer på forhånd som førte til at vi hadde en forforståelse av temaet vi nå skulle gå dypere inn i. Gjennom arbeidet med denne oppgaven har vi tilegnet oss mye ny kunnskap og også fått en annerledes oppfatning av hvordan man kan praktisere barns medvirkning i barnehagen. Vi har også erfart at de ansattes kompetanse spiller en stor rolle når det kommer til hvordan man legger til rette for barns medvirkning.

Vi kan konkludere med at barns medvirkning er et svært aktuelt og ikke minst et bredt tema, som også gjør det til et omfattende tema da det er mye man kan trekke inn under tematikken. Dette gjør også at det kan være vanskelig å avgrense tema. Vi har gjennom oppgaven hatt

fokus på barn mellom 3-6 år, men vet også at barns medvirkning er viktig også for de yngre barna. Vi har konkludert med at medvirkning i stor grad handler om å anerkjenne barna og være åpen for å se muligheter ut i fra barnas ønsker. Det er også viktig at man har en god forståelse for hva som ligger i begrepet, slik at man hele veien kan ha i tankene hvorfor man velger å handle slik man gjør.

Gjennom undersøkelsene vi har gjort har vi konkludert med at det er stort fokus på medvirkning, men at forståelsen for hva som egentlig ligger i begrepet i dybden kan variere. Vi tenker også at dette begrepet ligger svært sentralt, og handler om dannelse av barn, som gjør at vi mener det bør være enda mer fokus på temaet. Barns mulighet til å få være med å medvirke spiller inn på barnas trivsel, men det gir også barn erfaringer som er nyttige senere i det lange løp - som er livet.

Kilder

Alme, H. (2017). *Erfaring med barns medverknad i naturbarnehagen*. (Masteroppgave, Høgskulen på Vestlandet).

Hentet fra <http://hdl.handle.net/11250/2453587>

Alme, H. (2010) *Barnehage på naturleg vis: Med rammeplan og hjarte som kompass*.

Oslo: Kommuneforlaget.

Askland, L., & Sataøen, S.O., (2014) *Utviklingspsykologiske perspektiv på barns oppvekst*.

Oslo: Gyldendal Akademisk

Bae, B., Eide, B.J., & Winger, N., Kristoffersen, A.E., (2006). *Temahefte om barns medvirkning*. Oslo: Kunnskapsdepartementet.

Bae, B (2011) *Gjensidige inkluderingsprosesser – muligheter i dagligdagse samspill i barnehage*. Barndom, barnehage, inkludering (Tora Korsvold).

Bae, B. (Red)., Fennefoss, A.T., Tofteland, B., Jansen, K.E., Johannesen, N., Myrstad, A.,... Sverdrup, T. (2011). *Medvirkning i barnehagen: Potensialer i det uforustsette*. Bergen: Fagbokforlaget

Barnehageloven. (2005). *Lov om barnehager*.

(LOV-2005-06-17-64).

Hentet fra <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>

Barne- og familiedepartementet. (1989). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*.

Hentet fra

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

Dalland, O. (2007). *Metode og oppgaveskriving for studenter*.

Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS

- Fischer, U. & Madsen, B. L. (2002) *Se her!: om barns oppmerksomhet og førskolelærerens rolle*. Oslo: Pedagogisk forum
- Grindheim, L (2011) *Barnefellesskap som demokratisk danningsarena. Nordisk barnehageforskning*.
- Hellesnes, J. (1975) *Sosialisering og teknokrati*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Jacobsen, D.I. (2010). *Forståelse, beskrivelse og forklaring: Innføring i metode for helse- og sosialfagene*.
Kristiansand: Høyskoleforlaget
- Johannessen, A., Tufte, P.A. & Christoffersen, L. (2010). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode*.
Oslo: Abstrakt forlag AS
- Krumsvik, R.J. (2014). *Forskningsdesign og kvalitativ metode*.
Bergen: Fagbokforlaget
- Løkken, G. & Søbstad, F. (2014). *Observasjon og intervju i barnehagen*.
Oslo: Universitetsforlaget
- Sandseter, E.B., Hagen, T., & Moser, T. (2018). *Kroppslighet i barnehagen: Pedagogisk arbeid med kropp, bevegelse og helse*.
Oslo: Gyldendal Norsk forlag AS
- Utdanningsdirektoratet. (2017). *Rammeplan for barnehagen: Innhold og oppgaver*.
Hentet fra <https://www.udir.no/rammeplan>
- Wolf, K.D. & Svenning, S.B (Red). (2018). *Perspektiver på barns medvirkning i barnehagen*.
Oslo: Universitetsforlaget.

Intervjuguide

Problemstilling: “Hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?”

1) Uformell prat, presentere problemstilling og informasjon.

2) Praktisering av barns medvirkning

- Hva legger du i begrepet medvirkning?
- Hva er barns medbestemmelse for dere?
- Skiller dere disse? I så fall hvordan?
- Får barna medvirke i hverdagsaktiviteter? På hvilken måte?
- Får barna medvirke under måltid? På hvilken måte?
- I hvilken grad og hvordan tilrettelegger de ansatte i barnehagen for å ivareta alle barns rett til ulik form for medvirkning?

3) Naturen som arena for barns medvirkning

- Får barna medvirke like mye i innemiljøet som de får i utemiljøet? På hvilken måte?
- Synes barna at de får medvirke nok i barnehagehverdagen?

4) De ansattes forhold til barns medvirkning

- Tror du de ansattes kompetanse spiller en rolle i forhold til hvordan det blir tilrettelagt for barns medvirkning?
- Diskuterer dere dette i personalgruppen?
- Hvordan holdes dere oppdatert, hvor finner dere kompetanse som dekker dette området?

Aktuelle oppfølgingsspørsmål:

- *Har du flere eksempler på dette?*
- *Kan du utdype/fortelle mer om(..)*
- *Hva mener du med(..)*

Informasjonsskriv til informant

Bacheloroppgave

Vi er tre studenter ved barnehagelærerutdanningen ved Høgskolen på Vestlandet som skal skrive en bacheloroppgave. Gjennom denne oppgaven skal vi som studenter planlegge og gjennomføre et selvstendig arbeid i tråd med teori og forskningsbasert arbeid.

Problemstillingen vi har valgt er «*Hva legger barnehagelærere i begrepet barns medvirkning og hvordan blir dette utført i praksis med barn i alderen 3-6 år?*». Dette er et tema som vi alle tre har vært spesielt opptatt over gjennom disse årene.

Du forespørres dermed i å delta i et intervju da vi ønsker å finne ut hva utdannede barnehagelærere legger i ordet barns medvirkning og erfaringer, praktiseringer og holdninger rundt dette temaet.

Hva innebærer det å være deltakende i intervjuet?

Informanten vil bli spurt spørsmål som er planlagt på forhånd der det er rom for at informanten kommer med egne erfaringer. Datainnsamlingen krever at informanten er utfyllende når den svarer på spørsmålene som intervjuer stiller. Intervjuet vil vare mellom 0,5 – 1 time. Spørsmålene vil dreie seg om hvordan de tilsette praktiserer barns medvirkning, hvilke arenaer man bruker barns medvirkning og de ansattes forhold til barns medvirkning. Under intervjuet kan det dukke opp noen aktuelle oppfølgingsspørsmål. Under intervjuet ønsker vi å notere underveis, for å holde informanten helt anonym.

Hva skjer med informasjonen?

Under intervjuet vil det ikke innhentes noen personlige personopplysninger.

Samtykkeskjemaet som blir vedlagt er helt konfidensielt og er bare vi som intervjuere som har tilgang til det. Det som blir notert underveis vil være helt anonymisert. Når bacheloroppgaven er ferdigstilt vil du som informant forbli anonymisert som enten «Informant A» eller «Informant B».

Oppgaven skal leveres 03.01.20.

Vedlegg 3 – Samtykkeskjema

Jeg ..... gir med dette samtykke til at studentene kan bruke informasjonen som kommer frem i deres bacheloroppgave. Informasjonen som kommer frem i dette intervjuet vil bli behandlet helt konfidensielt og vil være anonymisert i bacheloroppgaven. Som informant kan jeg når som helst trekke meg fra å være informant uten at dette får noen konsekvenser.

Oppgaven skal leveres 03.01.20.